

NYE MENINGER

Se alltid lyst på livet

Trivsel er nå en suksessfaktor alle skoler måles etter. Vil du være en suksess her – eller en fiasko?

Rundt 37 tusen utdannede lærere står i et annet yrke og underviser ikke lenger i fellesskapsskolen, viser en undersøkelse gjort av TNS Gallup for Kunnskapsdepartementet. Hva kan årsaken være? Kan det rett og slett ha noe med høy trivsel å gjøre?

For etter de litt sørgelige, men tross alt ikke helt stupbratte og dalende PISA-resultatene i grunnskolen for en fem år siden, tok endelig norske skolepolitikere grep. I videregående skole utstyrte man f.eks. alle elever med verdens mest potente film- og spillmaskiner – bærbart og alltid med seg. Og går elevene lei av dette (måtte departement og direktorat straffe dem) - gjør mer eller mindre konstant nettilgang i timene skoletilværelsen langt mer trivelig når Fjesbokprofilen tross alt kan sjekkes til enhver tid. Dersom lærerne da ikke finner på å forstyrre dem for mye med undervisning og annet (hvor lenge skal du egentlig holde på, lærer?).

Knut Jarl Michelsen,
på nyemeninger.no

„ Alkoholfrie
mandager og kjøtt-
frie mandager = samme
greia.

Bjørn Magne Solvik,
på nyemeninger.no

DAGSAVISEN RETTER

På side 7 i gårsdagens utgave av Dagsavisen kom vi i skade for å bruke feil bilde til et sitat av eldrebryråd Aud Kvalbein (KrF) i Oslo. Bildet er av Marianne Borgen (SV), ikke av Kvalbein.

STIAN BROMARK
Debattredaktør

Kronikk: 6000 tegn inkl. mellomrom.
Hovedinnlegg: 4000 tegn.
Innlegg/replikk: 2000 tegn.
Kortinnlegg: 800-1500 tegn.
Sendes til: debatt@dagsavisen.no

Legg ved portrettfoto. Innleggene kan legges ut på nett. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

R6: Kunstverkene i det nye regjeringsbygget er nå på plass. Hvor fri er kunsten når den er bestilt og betalt av staten?

Kunst i maktens midte

KRONIKK
ELISABETH TETENS
JAHN
Seniorrådgiver, KORO

DAG WIERSHOLM
Seniorrådgiver, KORO

Som ved en skjebnens ironi ble et nytt bygg ferdigstilt i regjeringskvartalet mens rettssaken mot Anders Behring Breivik pågikk. Det nye R6 blir nabo med Oslo tinghus, og kunsten som knyttes til bygget reiser spørsmål om makt, demokrati og byråkrati. Kunstverket til plassen foran bygget, «Grass Rooth Square», av den sørkoreanske kunstneren Do Ho Suh, har en klar politisk adresse og rommer i seg selv et tilsynelatende paradoks i det å være initiert av staten selv. Hvor fri kan den da være?

På plassen har det bokstavelig talt vokst fram noe som kan minne om gress under og mellom hellene. Men det er ikke gress, men rundt 50.000 menneskeskikkelser i miniatyr i ulike størrelse og utforming. Enkelte steder presser de grønnpatinererte bronsefigurene hellene opp og tilbyr små sitteplasser for besøkende. Kunsten er lavmælt i sitt visuelle grep, men framstår likevel som en sterk manifestasjon. Treet inngår i verket og skaper en forbindelse mellom det lave monumentet og de dominerende fasadene omkring.

Do Ho Suh har utført prosjektet på oppdrag for Kunst i offentlige rom, KORO, etter en lukket konkurranse med fem internasjonale kunstnere/kunstnergrupper. Kunstverkets tittel, «Grass Roots Square», er en påminnelse om kraften i mangfold og solidaritet og rommer samtidig en tvedydighet: Grasrota både bærer det bestående og representerer en motmakt som presser seg fram. Prosjektet kan i sin idé knyttes til folkestyrets kjerne og til maktens representative uttrykk, og videre til det norske demokratiet. Ved å løfte blikket ut over landets grenser og velge Suhs prosjekt, reflekteres dagens globale virkelighet, der nasjonale styringsorganer påvirkes av globale beslutningsprosesser og verdensøkonomiens styrte og ikke-styrte svingninger.

Verket adskiller seg fra den tidligere kunsten i regjeringskvartalet, som har blitt utført av norske kunstnere og vært ledd i en profilering av norsk kunst og kultur som del av en demokratisering. I kunstprosjektene til R6 er det bevisst valgt kunstnerskap som kan se konteksten mer utenfra. Suh finner uomtvistelige kvaliteter i det norske demokratiet og tar dette med i sitt verk til R6. Ved å komme til oss utenfra kan «Grass Roots Square» bidra til å tydeliggjøre våre egne forestillinger om demokrati og demokratiets vilkår i en tid der

Vanessa Baird ble valgt til de store veggflatene i regjeringsbygget R6s presserom og statsrådsseksjoner. I Bairds kunst er forholdet mellom dagliglivet, offentligheten og historien et kjerneområde, skriver kronikkforfatterne. FOTO: KORO

nasjonalstaten utfordres av forhold som påvirker samfunnets sosiale og politiske strukturer, med svekkelse av statsmakten – som uttrykk for fellesskapet – som konsekvens. Suh framholder fellesskapets betydning og uttalte nylig i en norsk avis at en viktig forutsetning for dette er å «se samfunnet fra grasrotnivå». Grass Roots Square måtte derfor bli et horisontalt verk som nesten ikke oppfattes, i motsetning til en vertikal skulptur; et anti-monument.

Den norske maler og tegner Vanessa Baird ble valgt til de store veggflatene i byggets presserom og statsrådsseksjoner. I Bairds kunst er forholdet mellom dagliglivet, offentligheten og historien et kjerneområde. I maleriet «Lyset forsvinner – bare vi lukker øynene» til presserommet finnes et utall kjente norske motiver og ikoner som kunstneren snur på, aktivt og humorfylt. Men hun forteller også om enkeltskjebner og berører mer eksistensielle temaer. Vi ser forlatte hytter, soverom med tomme senger og slitne mødre. Flygende papir som beveger seg over hele bildet og binder de små scenene sammen, kan henvise til offentlig forvaltning og politisk virksomhet, der lover og vedtak får store konsekvenser for hvert enkelt menneske.

Den tekstbaserte videoprojeksjonen av den svenske kunstneren Kajsa Dahlberg til byggets foajé tematiserer norsk borgerrettighetsbevegelse med utgangspunkt i kvinnebevegelsens historie fra 1913 til 2013 og det forestående 100-årsjubileet for alminnelig stemmerett for kvinner. I «Hundre år på en arbeidsdag» er tekstfragmenter, utdrag av taler, paroler og krav, satt sammen i kronologisk rekkefølge, som viser hvordan endringer er kjempet fram over tid og hvordan rettigheter vi i dag tar som en selvfølge, en gang ble fremmet med en nesten beskjæmmende beskjedenhet.

Til de tre kunstprosjektene i R6 har det vært et mål å realisere høyaktuell

og uredd kunst av kunstnere som har vilje og evne til å ta en plass i et offentlig, politisk rom og som utfordrer tenkningen om makt, demokrati og historie. Det er en krevende målsetting i en kontekst for statlig selvrepresentasjon, som uvilkarlig reiser spørsmål om hvor fri kunsten kan være. Et svar kan ligge i hovedanliggendet for kunsten til R6, «å bygge opp under kunstens egenverdi som selvstendig ytring». For selve prøvesteinen for demokratiet er jo nettopp hvorvidt innbyggerne kan uttale seg fritt om samfunnet de er en del av.

Filosofen Theodor W Adorno var opptatt av kunstens posisjon og samfunnsmessige rolle og framholdt at kunsten kan vise fram sannheten om samfunnet. Dette må skje «negativt» gjennom en kunst som ikke bare gjenspeiler samfunnet og bekrefter den herskende ideologien. Motstand er hos Adorno en viktig forståelsesform – kunsten kan forandre verden når den framstiller den på en ikke-identisk måte. Da må kunsten være fri. Filosofen Jacques Rancière er opptatt av å tenke sammen det estetiske og det politiske. Han mener at kunst rommer en paradoksal form for politikk gjennom sin uvante måte å skape mening på. Men i motsetning til Adorno ser han kunsten som en virksomhet som frambringer noe nytt, og ikke bare som en negasjon av noe som eksisterer. I estetikken finnes det potensial for forandring.

I dette spennet knyttet til kunstens samfunnsmessige potensial kan man lese kunstverkene i R6, med sine intensjoner om å framstå som selvstendige, kritiske røster på egne premisser. Dette skjer i en krevende kontekst knyttet til makt og representasjon. Men fordi kunsten og kunstnere i utgangspunktet ikke representerer andre enn seg selv, er det også fra denne posisjonen at det kritiske, frie og nye blikket kan komme. Så må det bli opp til statsmakten – og oss alle – å ta utfordringen.